

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **G. R.**, zastoupená advokátem Mgr. Romanem Seidlerem se sídlem Na Jíkalce 13, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 12. 2004, sp. zn. 63 Az 86/2004,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Stěžovatelka včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 7. 4. 2004, č. j. OAM-1332/VL-20-17-2004, o zamítnutí její žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s.ř.s.“), čímž namítá nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem.

Stěžovatelka připomíná, že již od počátku řízení tvrdila, že důvodem žádosti o azyl byl fakt, že pracovala u soukromníka, který jí neplatil pravidelně, a měla také problémy s bydlením. Bezprostřední příčinou jejího odjezdu z vlasti pak bylo, že neměla prostředky

na školné pro svou dceru a neměla kde žít. S ohledem na tyto skutečnosti a také s ohledem na to, že stěžovatelka vede v ČR dosud řádný život a nepředstavuje pro ČR bezpečnostní riziko, mělo být podle jejího názoru řádně zváženo, zda u ní nebyly dány podmínky pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. S touto otázkou se podle ní krajský soud dostatečně nevypořádal. Stěžovatelka si sice uvědomuje, že azylovou proceduru nelze používat k legalizaci pobytu v ČR, zároveň však poukazuje i na to, že pokud by postupovala podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, musela by požádat o povolení k pobytu na území Ukrajiny a vystavila by se tak nebezpečí újmy na zdraví. Toto nebezpečí by se přitom zvyšovalo s délkou jejího pobytu na Ukrajině, neboť délku vyřizování povolení k pobytu v ČR nelze odhadnout.

Z těchto důvodů stěžovatelka navrhuje zrušit napadený rozsudek krajského soudu a zároveň žádá, aby byl její kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti odkazuje na správní spis a vyjadřuje plný souhlas s rozsudkem krajského soudu. Dále připomíná, že neshledal důvody pro udělení azylu vymezené v § 12 zákona o azylu ani zvláštního zřetele hodné důvody podle jeho § 14 a stěžovatelčinu žádost o azyl zamítl jako zjevně nedůvodnou, neboť její smysl spatřoval ve snaze o legalizaci pobytu v ČR.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 25. 3. 2004 na základě žádosti, v níž je jako důvod žádosti o azyl uvedeno, že na Ukrajině žila stěžovatelka s rodiči a neměla vlastní bydlení. Dceru nechala na internátu a sama přijela do ČR vydělat peníze na byt, protože doma byla bez práce. Důvody jejího odjezdu z Ukrajiny byly tedy ekonomické a do azylového řízení vstoupila za účelem legalizace pobytu v ČR. Totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 31. 3. 2004. I z tohoto pohovoru vyplývá, že z Ukrajiny odešla z ekonomických důvodů, neboť jí zaměstnavatel, který ji zaměstnával nelegálně, neboť jako matka malého dítěte měla problém práci sehnat, platil mzdu nepravdělně, takže jí peníze nestačily ani na základní potraviny. Měla také potíže s bydlením a se sehnáním peněz na dceřino neoficiální „školné“. Ještě na Ukrajině se informovala o tom, že může v ČR požádat o azyl, a rozhodla se tímto způsobem legalizovat svůj pobyt zde.

Žalovaný předmětnou žádost o poskytnutí azylu zamítl svým výše označeným rozhodnutím ze dne 7. 4. 2004 jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Žalovaný v tomto zamítnutí uvedl, že skutečnosti uváděné stěžovatelkou, tedy ekonomické potíže, problémy s bydlením a snahu o legalizaci pobytu v ČR, nelze podřadit důvodům pro udělení azylu, taxativně vyjmenovaným v § 12 zákona o azylu. Nebyla tedy shledána žádná spojitost jejích důvodů s důvody azylově relevantními, když ekonomické potíže, které ji přiměly k odchodu z Ukrajiny, postihují v obdobné míře obyvatelstvo její země původu jako celek. Žalovaný také připomněl, že stěžovatelka měla využít institutů zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců. Pro nadbytečnost takového posouzení pak již žalovaný nezkoumal, zda stěžovatelka splňovala podmínky pro udělení azylu podle § 13 či § 14 zákona o azylu, či zda byly v jejím případě dány důvody pro shledání překážky vycestování podle jeho § 91.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podala stěžovatelka ke Krajskému soudu v Ostravě žalobu. V ní a jejím doplnění zopakovala své důvody k odchodu z Ukrajiny a doplnila, že se jí v zemi jejího původu nedostává podmínek pro důstojný život. Dále

stěžovatelka žalovanému vytkla, že se dostatečně nevypořádal s otázkou, zda byly v jejím případě splněny zákonné podmínky pro udělení humanitárního azylu, zvláště když má stěžovatelka nezletilé dítě. Jemu chce zabezpečit co nejvhodnější podmínky k rozvoji, což je v její současné situaci těžko splnitelné. Stěžovatelka tak apelovala na soud, aby k těmto humanitárním důvodům a k hrozícímu negativnímu dopadu její situace na zdravý vývoj její nezletilé dcery přihlédl a rozhodnutí žalovaného zrušil.

Tuto žalobu krajský soud zamítl rozsudkem napadeným touto kasační stížností. V tomto zamítavém rozsudku krajský soud shledal, že ze všech stěžovatelčiných procesních úkonů je zjevné, že neopustila svou zemi původu kvůli pronásledování z některého z azylově relevantních důvodů. Důvody, které uváděla, tedy ekonomické potíže, problémy s bydlením a legalizace pobytu v ČR, nejsou podřaditelné pod žádný z důvodů udělení azylu podle zákona o azylu, a žalovaný proto nepochybil, když její žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou. Žalovaný dostal podle krajského soudu i všem procesním nárokům kladeným na azylové řízení. K námitce ohledně § 14 zákona o azylu připomněl, že udělení humanitárního azylu je na volné úvaze správního orgánu a soud jeho rozhodnutí přezkouvává pouze v omezeném rozsahu. Pokud tedy žalovaný nevyvodil z osobní situace stěžovatelky důvody pro udělení humanitárního azylu, bylo takové rozhodnutí v jeho pravomoci.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Jediná stěžovatelčina stížnostní námitka směřuje proti skutečnosti, že jí nebyl přiznán humanitární azyl, stejně jako proti způsobu, jakým jeho nepřiznání přezkoumal krajský soud. Tuto námitku je třeba odmítnout s poukazem na setrvalou správní judikaturu. Tak v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003, bylo uvedeno: „Na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkouvává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).“ Míra správního uvážení správního orgánu je tedy za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele; poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání

či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen, což však jistě ani ve vzájemné kombinaci neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu.

Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. Zatímco tak v jiných právních předpisech reaguje zákonodárce na skutečnost, že není schopen předpokládat všechny situace, v nichž je určitý postup – zde poskytnutí azylu – vhodný či dokonce nutný, typicky demonstrativními výčty za účelem odstranění či alespoň zmírnění tvrdosti; v zákoně o azylu zvolil kombinaci dvou ustanovení obsahujících výčty taxativní a jednoho ustanovení umožňujícího pohledem humanitárních hledisek řešit situace nezahrnutelné pod předchozí dvě ustanovení. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu. Přitom právě při zamítání žádostí o azyl jako zjevně nedůvodných podle § 16 zákona o azylu, při jejichž projednání žadatel o azyl neuplatnil během správního řízení žádný důvod, který by byl zjevně důvodem hodným zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu, nemá žalovaný povinnost se k nepřiznání humanitárního azylu výslovně vyjadřovat a zdůvodňovat je.

Aplikuje-li soud výše řečené na konkrétní situaci stěžovatelky, dospívá k závěru, že v těch limitech, kde soudní přezkum neudělení humanitárního azylu proveden být měl, byl krajským soudem proveden řádně a v přiměřeném rozsahu. Ani krajský soud, ani Nejvyšší správní soud jistě nepopírají, že osobní situace stěžovatelky, tak jak byla zjištěna žalovaným a přezkoumána krajským soudem, je tíživá. Na straně druhé však není patrně natolik zjevné a nesnesitelně tíživé, že by bylo možno hovořit o tom, že by nepřiznání humanitárního azylu bylo způsobeno zjevnou libovůlí žalovaného. Nebyla-li pak zjištěna na straně žalovaného libovůle, postupoval krajský soud zcela správně, když ve svém přezkumu do správního uvážení žalovaného o samotné otázce, zda byly v případě stěžovatelky dány důvody hodné zvláštního zřetele, dále nezasahoval a zaměřil tento přezkum pouze na otázky procesní. Úkolem soudu ve správním soudnictví totiž obecně je přezkum pohledem zákonnosti, byť v takzvané plné jurisdikci, a volné uvážení při rozhodování o udělení azylu z humanitárních důvodů podle okolností konkrétní věci je vyhrazeno toliko žalovanému. S ním je třeba souhlasit v tomto případě i v tom, že azylová procedura nemůže nahrazovat procedury podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, a to jistě ani tehdy, kdy je pro cizince obtížné dostát všem nárokům zákona o pobytu cizinců.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě nezjistil, že by bylo možno ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tvrdit, že by se krajský soud dopustil nesprávného posouzení právní otázky. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. prosince 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu